

Castillo, Katja – Kukkola, Jani. 2019. KOLONIAALISEN SUBJEKTIN PURKAMINEN JA EETTISTEN SUBJEKTIFIKAATION PROSESSIEN MAHDOLLISUUS. Kasvatus 50 (5), 430–445.

Kasvatuksen keskeisiin päämääriin kuuluu subjektifikaatio, jonka tarkasteleminen kasvatustieteessä vastaa siihen, millaista yksilöyttä kasvatuksella tuotetaan. Subjektifikaatioon vaikuttavat paitsi yksilölliset ominaisuudet myös kasvatusta ympäröivän kulttuurisen todellisuuden tavoitteet. Modernin länsimaisen kasvatuksen subjektikäsitteistä on kritisoitu siitä, että se on olemuksellisesti koloniaalinen. Jälkikoloniaalisuus haastaa tämän modernin näkökulman. Tässä artikkelissa vertailemme modernista ja jälkikoloniaalisesta näkökulmasta, kuinka koloniaalisuus vaikuttaa kasvatuksen subjektifikaatioprosesseihin, ja esitämme, että jälkikoloniaalinen teoria on riittämätön modernin länsimaisen näkökulman luoman ongelman ratkaisussa. Jälkikoloniaalinen ajattelu tarjoaa lähtökohdan koloniaalisten subjektifikaation prosessien kritisoimiselle ja avaa toisin elämisen moninaisuutta. Jälkikoloniaalisuus asemoituu vastakkaiseksi koloniaalisuudelle, negatiiviseksi totaalisuudeksi koloniaalisuuden vastaavalle totaalisuudelle. Tämä vastakkainasettelu voi selittää, miksi jälkikoloniaalisen ajattelun ytimessä sinnittelee koloniaalisuudelle tyypillisiä olemuksellisia ja tiedollisia lähtökohtia ja siten ilmentää jälkikoloniaalisen ajattelun perustavanlaatuisia puutteita. Sen sijaan esitämme näkemyksemme *eettisistä subjektifikaation prosesseista*, jotka mahdollistavat pedagogisen suhteen uudelleenmuotoilun: moninaiset subjektineuvottelut mahdollistuvat, kun kasvattaja asettuu pedagogisessa suhteessa kohtaamaan heterogeenisen joukon toisia. Eettisyys on ensisijaista tilannesidonnaisissa kohtaamissuhteissa, jotka synnyttävät vastuullisuutta toisia kohtaan.

Asiasanat: subjektifikaatio, jälkikoloniaalisuus, jälkikoloniaalinen ajattelu, koloniaalinen subjekti, toiseus, eettinen kasvatus

Henriksson, Heidi. 2019. MAAILMANKANSALAIUUSTYYPIT KANSALAIJÄRJESTÖJEN KOULUYHTEISTYÖSSÄ. Kasvatus 50 (5), 446–460.

Tässä tutkimuksessa tarkastelen, minkälaisia maailmankansalaisuuksia kansalaisjärjestöt kouluyhteistyöllään edistävät. Pääasiallisena aineistona käytän kansalaisjärjestöjen yläkouluille ja toisen asteen oppilaitoksille laatimia oppimateriaaleja. Tutkimukseen sisältyvät kansalaisjärjestöt ovat Amnesty Internationalin Suomen osasto, Eettisen kaupan puolesta, Maan ystävät, Punainen Risti, Suomen Unicef, Suomen YK-liitto ja Taksvärkki. Tukiaineistona käytän etnografista kenttäaineistoa, joka koostuu järjestötyöntekijöiden ja oppilaiden haastatteluista sekä havainnointiaineistosta. Teoriaosuudessa paneudun kansalaisuuden muuttuviin merkityksiin sekä maailmankansalaisuuden käsitteellistämiseen ammentaen sosiologian, nuorisotutkimuksen ja kriittisen globaalikasvatuksen risteävästä kansalaisuuskeskustelusta. Esitän analyttisen mallin, jolla maailmankansalaisuutta voi tutkia identifikaation ja toimijuuden yhdistelmänä. Tunnistan aineistossa neljä maailmankansalaisuustyyppiä: *varainhankkijan*, *neuvottelijan*, *kuluttajan* ja *aktivistin*. Tyypittelyn avulla osoitan, kuinka erilaiset maailmankansalaisuudet osittain haastavat toisiaan ja osittain lomittuvat, sekä analysoin, miten identifikaation ja toimijuuden ulottuvuudet kietoutuvat yhteen kussakin tyypissä. Johtopäätöksissä peilaan kriittisen globaalikasvatuksen jännitteitä maailmankansalaisuustyyppeihin.

Asiasanat: globaalikasvatus, maailmankansalaisuus, kansalaisjärjestöt, identifikaatio, toimijuus

Malama, Mia. 2019. TAPAUSTUTKIMUS KOULULINKKITOIMINNASTA ENGLANTILAISESSA KOULUSSA. Kasvatus 50 (5), 461–473.

Tässä artikkelissa tarkastellaan, miten opettajat ja oppilaat käsittävät ja kokevat koululinkkitoiminnan ja millaista tämä toiminta on kriittisen globaalikasvatuksen näkökulmasta. Kyseessä on tapaustutkimus globaalikasvatuksen toteutumisesta englantilaisessa koulussa. Tutkimuksessa haastateltiin kolmea opettajaa ja yhdeksää eri-ikäistä alakoulun oppilasta fokusryhmissä koululinkkitoimintaa organisoivan hyväntekeväisyysjärjestön arviointiprojektissa, ja aineisto analysoitiin kvalitatiivisen sisällönanalyysin avulla. Keskeinen tulos on, että kriittisen globaalikasvatuksen tavoitteiden saavuttamisessa oli puutteita ja että koululinkkitoiminnan vaikutukset olivat jääneet monilta osin pinnallisiksi. Opettajat ja oppilaat suhtautuivat koululinkkitoimintaan varsin myönteisesti. Opettajien mukaan linkkitoiminta oli hyvä globaalikasvatuksen väline, ja he pyrkivät laadukkaaseen globaalikasvatukseen. Koululinkkitoiminnan haasteina olivat haastatteluaineiston perusteella esimerkiksi stereotyyppit linkkitoiminnan kohteena olevasta maasta. Onkin tärkeää kehittää koululinkkitoimintaa tietoisesti kriittisen ihmisoikeusperustaisen globaalikasvatuksen näkökulmasta ja ohjata koulun henkilökuntaa toiminnan alusta asti stereotyyppien purkamisessa ja oikeusperustaisessa lähestymistavassa. Lisäksi opettajat tarvitsevat täydennyskoulutusta globaalikasvatustaidoissa.

Asiasanat: globaalikasvatus, ihmisoikeuskasvatus, ystävyyskoulutoiminta, koulu, perusopetus, Englanti

Kauko, Mervi – Kielinen, Marko – Alasuutari, Hanna. 2019. LINNUNPESÄSTÄ LENTOON: VALMISTAVAN OPETUKSEN PRAKSIS OPETTAJIEN KERTOMANA. Kasvatus 50 (5), 474–488.

Tämä artikkeli luo katsauksen maahanmuuttajien valmistavan opetuksen praksikseen Suomessa. Aristoteleen ja Marxin ajatuksiin nojaten praksis nähdään yhtäältä moraalisesti sitoutuneena toimintana, jonka suuntaa määrittävät kentän perinteet ja käytännöt, ja toisaalta historiaa muuttavana toimintana. Artikkelissa käytetty aineisto pohjautuu vuonna 2015 toteutettuun laadulliseen tutkimukseen, jossa haastateltiin kahtakymmentä valmistavan opetuksen opettajaa. Tässä artikkelissa haastatteluja tulkitaan praksiksen teoreettisessa viitekehäyksessä keskittyen siihen, mitä hyvä valmistava opetus on yksilön, koulun ja yhteiskunnan näkökulmista ja mitä se vaatii toteutuakseen. Analyysimme mukaan valmistavan opetuksen praksis vaatii taitoa, tietoja ja tahtoa opettajalta sekä koulu yhteisön ja johdon ymmärrystä ja tukea. Valmistavan opetuksen vaikutus ulottuu luokkahuonetta ja nykyhetkeä pidemmälle: onnistuessaan se voi antaa oppilaalle parhaan mahdollisen alun uudessa koulujärjestelmässä ja yhteiskunnassa, ja samalla se voi muuttaa yhteiskunnan asenteita moninaisuutta kunnioittavammiksi.

Asiasanat: globaalikasvatus, maahanmuuttajaoppilaat, praksis, valmistava opetus

Särkelä, Elina. 2019. GLOBAALIA ETELÄÄ KOSKEVIEN OLETUSTEN TARKASTELUA OPPILAIDEN OTTAMIEN VALOKUVIEN AVULLA. Kasvatus 50 (5), 489–502.

Tässä artikkelissa tarkastellaan, millaisia merkityksiä oppilaat liittivät elämästään ottamiinsa valokuviiin, millaisia oletuksia heillä oli globaalissa etelässä asuvien nuorten elämästä ja miten he arvioivat ottamiensa valokuvien tukeneen näiden oletusten tarkastelua. Tutkimuksen aineisto koostuu valokuvista ja niiden tulkinnoista, oletuksiin liittyvistä pohdinnoista ja valokuvien käytön

arvioista. Aineisto tuotettiin osana yläkoulun maantiedon ja kuvataiteen opetusta. Valokuvien rooli tutkimuksessa oli lähellä valokuvahaastattelujen tapaa, jossa osallistujien merkityksenannot ohjaavat tutkijan tulkintoja. Tekstiaineistot analysoitiin temaattisen analyysin avulla, ja teoreettiset käsitteet olivat apuna teemoja muodostettaessa. Tulosten perusteella oppilaiden valokuviinsa liittämät merkitykset ja oletukset globaalista etelästä liittyivät nuorten elämismaailmaan, sosiaalisiin instituutioihin ja yhteiskuntajärjestelmiin. Oletukset globaalista etelästä olivat jossain määrin yksipuolisia ja yleistäviä, ja mahdollisesti ne heijastelivat käsitystä maailmasta, jossa globaali etelä on kehittymätön ja pohjoinen kehittynyt. Oletusten stereotyyppisyys kuitenkin tunnistettiin, mikä mahdollistaa globaalien hierarkioiden purkamisen. Valokuvat helpottivat oletusten tarkastelua, mutta eivät olleet kriittisyyden edellytys. Vaikka tulokset eivät ole yleistettävissä, ne antavat mahdollisia suuntaviivoja globaalikasvatuksen kehittämiseksi perusopetuksessa.

Asiasanat: elämismaailma, globaalikasvatus, maantieto, valokuvaus